

Arbeidsgruppe Interreg Sverige Norge 2021-2027

Camilla Tällås

camilla.tellas@regionvarmland.se

Grong, 17. mars 2021

Innspill til nytt Interreg Sverige Norge-program 2021-2027

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) er interesseorganisasjonen til de 14 offentlig godkjente studieforbundene i Norge. Vofo sitt formål er å fremme voksnes læring ved å bidra til mangfold, utvikling og ny kunnskap og være et felles forum for voksnes læring i frivillige og ideelle organisasjoner. Vofo er part i Nasjonalt kompetansepolitisk råd og har plass i Nasjonalt fagskoleråd. Vofo har også regional tilstedeværelse i Trøndelag, med egen avdeling som samhandler med fylkeskommunen på flere områder.

Om studieforbundene

Studieforbundene er offentlig godkjente ideelle organisasjoner som forvalter tilskudd til opplæring som skjer i regi av deres medlemsorganisasjoner. Nettsiden til Vofo viser en oversikt over de 14 studieforbundene og deres nærmere 500 medlemsorganisasjoner: vofo.no/om-vofo/studieforbund/

I 2019 arrangerte studieforbundene over 44 000 kurs for nesten en halv million deltakere over hele landet. Studieforbundene har også en betydelig aktivitet i Trøndelag. Sist kjente statistikk for studieforbundene i Trøndelag, viser at det ble gjennomført 156 743 kurstimer i 2019.

I 2020 ble tilskuddsordningen til studieforbundene delt mellom Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. Bakgrunnen for delingen er at regjeringen ønsket én ordning som et kompetansepolitisk virkemiddel for arbeidslivet, og én ordning for kursaktivitet i frivillig sektor innenfor kultur, idrett, demokratiopplæring, beredskap, tradisjoner og frivillig organisasjonsliv mv.

Innspill fra Vofo Trøndelag til nytt Interreg Sverige Norge-program 2021-2027

Interregprogrammet skal fremme synergier særskilt når det gjelder bedriftenes kompetansebehov. Det skal bidra bl.a. til å gjøre områdene mer attraktive å bo i, og mulighet for den enkelte å erverve seg utdanning/kompetanse som tilsvarer lokale behov.

I vårt innspill ønsker vi å peke på hvordan studieforbundene kan bidra til å møte utfordringene som ligger til grunn for Interreg- prosjektet. Vofo og studieforbundene kan bidra innenfor flere målsetninger i prosjektet, og spesielt under punkt 4:2 vil vår aktivitet ha en positiv innvirkning på følgende effektmål:

- Høyere grad av individer vil kunne være produktive.
- Mindre fraflytting.
- Bedre skole og studietilbud.
- Mindre utenforskap.
- Høyere utdannede i området.

Våre innspill er der derfor spesielt rettet mot Mål 4.2 *«Grenseoverskridende tilgang til inkluderende og gode tjenester innen utdanning, praktisering og livslang læring med mål om å øke kompetansenivået for å bli anerkjent på begge sider av grensen.»*.

Vi vil først beskrive hvordan studieforbundene er virkemiddel i regional kompetansepolitikk og tilbydere av desentralisert og arbeidslivsrelevant utdanning og opplæring. Dernest vil vi beskrive hvordan studieforbundene er et virkemiddel for å opprettholde og videreutvikle levende lokalsamfunn og bolyst. Til sist vil vi peke på hvordan studieforbundene bidrar til at innvandrere blir aktive i regionalt arbeids- og samfunnsliv.

Studieforbundene som regionalt kompetansepolitisk virkemiddel

Med studieforbundenes desentraliserte struktur og tette samarbeid med arbeidslivet, mener vi studieforbundene bør inviteres til samarbeid i prosjektet. Studieforbundenes fordel er at de evner å sette opp lokale tilbud der det er behov.

Studieforbundene AOF og Folkeuniversitetet tilbyr og drifter høyere yrkesfaglig utdanning (fagskolevirksomhet) i flere av landets fylker. Nær annenhver fagskolestudent innenfor helse- og oppvekstfagene utdannes ved en fagskole i regi av studieforbund. De samarbeider med partene i arbeidslivet og kan få rekruttert kandidater til utdanningene. Studieforbund tilbyr også teori til fagprøven for praksiskandidater. Det er stort potensial for et forsterket samarbeid mellom studieforbund og fylkeskommunen om kompetanseheving for voksne. Mange voksne er ufaglærte, eller vil trenge et fagbrev nummer to for å stå i, eller komme inn i arbeidslivet. Ved at studieforbund som tilbyr opplæring på videregående nivå samarbeider med fylkeskommunen, kan man få utnyttet ressursene i regionen og få flere fleksible opplæringstilbud ut til befolkningen som kan kombineres med jobb og familieliv.

Studieforbundet Folkeuniversitetet tilbyr mesterutdanning flere steder i landet. Dette representerer, på samme måte som fagskolene, en desentralisert videreutdanning for de med fag- eller svennebrev fra videregående skole.

Studieforbundene er også tilbydere av basiskompetanse for arbeidslivet gjennom Kompetansepluss-ordningen, kompetanseutvikling for arbeidslivet gjennom treparts bransjeprogram for utvalgte

bransjer, språkopplæring for innvandrere gjennom introduksjonsprogrammet, bedriftsintern opplæring og sertifiseringsordninger for arbeidslivet.

Under koronakrisen har studieforbund vært raske til å omstille sine kurs til digitale læringsarenaer. Fremover vil det være behov for både digitale og fysisk kurs for å sikre fleksibilitet og tilgjengelighet for voksne som ønsker kompetansepåfyll. Studieforbund har lang erfaring i å tilby voksne læringstilbud på deres premisser. Vi viser her til Fafo-rapporten: [Studieforbund som læringskatalysatorer](#).

Vofo spiller inn at prosjektet kan stimulere til at det utvikles og tilbys fleksible kompetansehevende tiltak. Tiltakene bør være tilpasset de voksnes premisser og næringslivets behov i regionen. Her kan studieforbundene inngå som samarbeidspartnere. Studieforbund kan skreddersy ulike program for kompetanseheving som dekker alt fra enkeltstående kursdager/-kvelder, til opplærings- og veiledningsprosjekter som går over lengre tid.

Studieforbundene som virkemiddel for levende og attraktive lokalsamfunn

Sivilsamfunnet og frivilligheten skaper aktiviteter og møteplasser som er avgjørende for å skape levende lokalsamfunn. Vofo mener at studieforbundene er et viktig virkemiddel som kan skape levende lokalsamfunn. Studieforbundene bidrar til at frivillige organisasjoner, lokale lag og foreninger gjennomfører kurs og opplæringsvirksomhet med høy faglig kvalitet tilpasset lokale behov. Studievirksomheten er viktig for et sterkt og kompetent sivilsamfunn og lokalsamfunn, og bygger kompetanse. Virksomheten er bygget på demokratiske prinsipper og læringen er i stor grad interessebasert med lav terskel for deltakermedvirkning. Dette bidrar til aktiv samfunnsdeltakelse og levende lokalsamfunn.

Vi erfarer at det er behov for å synliggjøre tilbudet i studieforbundene og de mulighetene som ligger i et bedre samarbeid med det offentlige. Her er det sammenfallende målsetninger, og spiller inn at prosjektet kan legge til rette for møteplasser og stimulere til samarbeid, også på tvers av grensene.

Studieforbund som virkemiddel i integreringspolitikken

Vofo mener studieforbundene er et viktig virkemiddel som kan styrke sivilsamfunnets rolle i inkluderingsarbeid. Studieforbundene bidrar til at frivillige organisasjoner, lokale lag og foreninger driver kurs og opplæringsvirksomhet tilpasset lokale behov, og representerer et supplement til det offentlige utdanningssystemet. Disse læringsarenaene kan være en døråpner for innvandrere inn i mange deler av det norske samfunnet. Nettverksbyggingen og hverdagsintegrasjonen som skjer gjennom opplæring og aktivitet i frivilligheten har stor betydning for aktivt medborgerskap.

Noen studieforbund har lang erfaring i å samarbeide med partene i arbeidslivet og Nav om tiltak som fører fram til formell yrkeskompetanse. Vofo mener nyankomne innvandrere skal gis mulighet til å ha fag- og yrkesopplæring som del av sitt introduksjonsprogram. Her vil vi peke på potensialet i samarbeid med studieforbund som et supplement til offentlige tilbud, slik at flere får et tilbud relatert til medbrakt kompetanse og/eller interesser.

Vi spiller inn at prosjektet kan stimulere til bedre samhandling mellom det offentlige og frivillige/ideelle aktører på integreringsfeltet.

Til sist vil vi nevne at det i Sverige også er organisasjoner tilvarende studieforbundene i Norge, og et samarbeid på tvers over grensen kunne vært fruktbart på mange områder.